

A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK

De boekjes van A. HANS worden in alle scholen aanbevolen, omdat zij boeiend en nuttig zijn en aan de kinderen van over land en volk vertellen. Dat veel nummers reeds drie- en viermaal herdrukt worden bewijst hoe A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK overal gevraagd wordt. De meeste verschenen boekjes zijn nog verkrijgbaar. Ziehier eenige van de laatste titels:

413. Een Huichelaar. — 414. De erkentelijke Indianenhoofdman. — 415. Onvergetelijke Avonturen. — 416. Een vreemde Nacht. — 417. De hoeve bij de Duinen. — 418. Leo op de Kostschool. — 419. De moedige Padvinder. — 420. De Dragonder van het Uilenhof. — 421. De strijd tegen de Slavernij. — 422. De jonge Alpengids. — 423. Het onverwachte Erfdeel. — 424. De verijdelde Diefstal. — 425. Op het eenzame Eiland. — 426. In den Sneeuwstorm. — 427. Sinterklaas in den Woonwagen. — 428. Het vuur in den Nacht. Een moedige Knaap. — 429. Het Kerstfeest der Schipbreukelingen. — 430. Voor het Recht. — 431. Het Spook van Sylt. — 432. De dappere Kasteelknaap. — 433. In Duizend Vreezen. — 434. De Toovenares van Diksmuide. — 435. Acht maanden op een onbewoond Eiland. — 436. Ontmaskerd. — 437. Een gestoorde Nacht. — 438. De stem aan de Deur. — 439. Het geheimzinnig bedrijf. — 440. De smokkelaars van Blankenberge. — 441. Een drama aan de grens. — 442. Een Godsoordeel. — 443. De verrader. — 444. Zigeuners op 't Dorp. — 445. Een Rakker. — 446. De dochter van den Indianenhoofdman. — 447. De Smokkelbende. — 448. Het verlaten Schip. — 449. De Werklooze. — 450. De avonturen in de Hooglanden. — 451. De gestoorde Zesdagenkoers. — 452. Uit een Gezin. — 453. Een Smokkelavontuur. — 454. De Weezen van de Beukenharst. — 456. Kars, de Herdershond. — 457. Een angstige Tocht. — 458. De verkleede Krijgsman. — 459. De Heldin van Maestricht. — 460. Een spion verrast. — 461. De Wraak van den Eskimo. — 462. De Schoolmeester van Sylt. — 463. Gevangen in het IJ. — 464. Het Spook van de Steengroeve. — 465. De Groote Ronde. — 466. Erik, de Cow-Boy. — 467. De Roover uit Eikenloo. — 468. Het Geheim van den Torenkelder. — 469. Lina, de Smokkelaarster. — 470. Tweemaal gered. — 471. De zoon van Keizer Karel. — 472. De Zwarte Vrouw uit den Polder. — 473. Djees, de Schooier. — 474. De Cow-Boy en zijn Zuster. — 475. De Wilde Ridder en het Kind. — 476. Avonturen in de Grot. — 477. De Luchtreiziger. — 478. De Kinderen van den Vischer. — 479. Een vlucht in Rusland. — 480. Het Turfschip van Breda. — 481. Kerstmis in Sneeuw en IJ. — 482. Een vreemde Oudejaarsavond. — 483. De Tooveres van het IJ. — 484. Een Cow-Boy in de Gevangenis. — 485. De Jonge Strandlooper. — 486. Een Wonderbare Terugkeer. — 487. Het gestoorde Kamp. — 488. Een blijde Wederkomst. — 489. Het geheim van het Kraaienhof. — 490. De Ridder met het Zilveren Kruis. — 491. De Heldin van den Vuurtoren. — 492. Koning Albert I. — 493. Koning Leopold III. — 494. Het Licht in de Duinen. — 495. Voetballers in Amerika. — 495bis Koning Albert aan den IJzer. — 496. Vaders Vlucht. — 497. Een Martelares. — 497bis Te Marche-les-Dames. — 498. De Jonge Verstekeling. — 499. Ada's Avontuur. — 500. Uit het Leven van A. Hans.

Elke week verschijnt een nieuw boekje.

Vraag ze in de boekwinkels en bij dagbladverkoopers.

PRIJS: 60 CENTIEMEN.

Drukkerij R. Bracke-Van Geert, Wetteren.

A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK

Zesde druk.

A. HANS.

Nr. 9.

De Jonge Vluchteling

UITGAVE A. HANS-VAN DER MEULEN

DE JONGE VLUCHTELING.

I.

— Ga naar oom Frans en zeg oom en tante dat ze met Ferdinand hier moeten komen, als ze vluchten.

Zoo sprak de boerin Van Dale, tot haar vijftienjarige dochter Maria op een mooien Octobermorgen van het jaar 1914.

Maria verliet het huis. Op het erf stond haar vader, de kloeke, brave boer Van Dale.

— Ik ga naar Kleit, vader.

— Naar oom Frans? Heel goed! 't Is hier veiliger dan daar. Zeg, dat wij in 't omgekeerd geval ook bij hen zouden aankloppen. Als er ginder Duitschers aankomen, keer dan maar gauw terug. Zijn er geen, dan kunt ge een nacht blijven.

— Nu al Duitschers, vader?

— Ulanen, misschien... Die zijn altijd een heel eind vooruit... En ik weet niet... ik hoor 't kanon niet meer in Antwerpen. Ik vrees dat Antwerpen gevallen is.

Maria, een lief meisje van vijftien jaar, was

eenig kind van baas en bazin Van Dale, op de hoeve Zeeburg in Holland, vlak bij de grens.

De boerderij stond tegen 't Zwin, een verzande golf. Het dorp een kwartier verder heette Retranchement, en de Belgische buurgemeente was Knokke-aan-zee.

Boer Van Dale was zelf Hollander, maar had een Belgisch meisje getrouwd. Vrouw Van Dale was een Vlaamsche uit de omstreken van Maldegem. Zij had nog een broer wonen te Kleit, in 't Meetjesland. Hij boerde daar ook.

Maria moest er heen en we weten waarom. Veel menschen verlieten hun land. De Duitschers waren er binnengevallen. Ze vochten met ons legerijtje al meer dan twee maanden. En ons legerijtje was zoo klein! De Duitschers kwamen vooruit. Nu hadden ze Antwerpen genomen.

Maria reed over Sluis, Heide en Middelburg naar Kleit. 't Was een heel eind. Maar het meisje kon goed fietsen. Ze kwam op een grooten weg in België en daar zag ze veel soldaten. 't Waren de onzen. Maria hoorde dat het Belgisch leger van Antwerpen aftrok, maar niemand wist waarheen.

Maria bleef even kijken. De tranen sprongen haar in de oogen. Ze zag een wagen vol gekwets-te soldaten. De arme jongens en mannen lagen op matrassen. Velen hadden een bloederigen doek om het hoofd. En dan die bleeke gezichten... En oogen, die zoo droevig staarden. Er was belem-

mering op de baan. De gansche karavaan stond stil. Menschen die aan den weg woonden, kwamen met brood, vleesch, bier, chocolade, tabak, sigaren, naar de soldaten. Een moeder hield een kindje op den arm. Een dier soldaten hief zich wat op. Hij streelde het wichtje. Maria hoorde hem zeggen:

— Zoo heb ik er thuis ook een. Zal ik het ooit weerzien bij zijn moeder?... en tranen liepen over zijn wangen.

De soldaten waren zeer vermoeid. Nu er even halt gehouden werd, vielen velen dadelijk neer en sliepen in. Maar ze mochten niet lang rusten. Voort moesten ze weer. Anders zouden de Duitschers hen inhalen en gevangen nemen. Ze waren met zoo weinigen tegenover het groote leger.

Maria reed ook door. Ze kwam nu tusschen geboomte en struikgewas. Een oude man wenkte haar af te stappen. Ze deed het, want er kwamen ruiters door de dreef. Een die vooruit reed, keek treurig.

— 't Is de koning, fluisterde de oude man.

Hij nam zijn muts af. Maria ontroerde.

De ruiter keek op en groette genegen. De anderen volgden hem.

— Is het koning Albert? vroeg Maria, die 't nog maar niet gelooven kon.

— Ja... Hij heeft dezen nacht te Eekloo geslapen en nu rijdt hij langs den ouden Brugweg

heen, om 't gedruisch en 't geweld te vermijden. Hij vergezelt toch zijn soldaten. 't Gaat al denzelfden kant uit (1).

— En waar zou de koningin zijn?

— Misschien is ze voor. Ze heeft ook te Eekloo geslapen. De kinderen zijn in Engeland zegt men. En God zegene en beware hem en de koningin en de koningskinderen!...

De grijsaard keek nog eens langs de baan. De ruiters waren om den hoek verdwenen...

Weldra bereikte Maria de hoeve. Tante Elo die was alleen thuis.

— Wel, Maria, gij hier! Durft ge nog te komen? 't Is een rare tijd. Oom Frans en Ferdinand zijn mee met Ko en Emiel, de jongens van mijn broer. Die zijn soldaat. Ze trekken met 't leger weg. Ze hebben hier vannacht geslapen. Nu gaan de troepen naar Oostende. En dan, wie weet het? Maar hoe is 't thuis?

— Heel goed... Moeder vraagt of ge naar ons komt?

— Vluchten? Ja, er vluchten veel menschen weg. Maar kunnen wij? We zouden bijna alles moeten achterlaten. 't Is heel braaf van uw ouders ons te vragen. Maar wij moeten blijven. We kunnen niets anders doen, dan God te bidden ons te beschermen.

(1) Volkomen historisch.

Weldra kwamen oom en Ferdinand thuis. Ze waren blij Maria te zien. Oom vertelde, dat er zoo'n gewoel op de baan was. De laatste soldaten trokken af. Antwerpen was overgegeven. Oom hoorde nu de boodschap, door Maria gebracht. Maar aan vluchten kon hij niet denken.

De kinderen begonnen aldra te spelen. Ze vergaten de zorgen der grooten.

Maria bleef logeeren. Er was immers nog geen gevaar. Ze bleef hier gaarne. De hoeve lag daar zóó schoon bij de bosschen. En de vogels kweelden vroolijk in de boomen.

Maar toen Maria in bed lag, dacht ze weer aan den toestand. Zooveel menschen in dit land hadden geen huis meer. Zooveel soldaten waren reeds dood. In menig huisgezin waren broeders of de vader heen. En Maria zou het ook verschrikkelijk vinden, als haar vader naar den oorlog moest. En misschien nooit meer zou terug komen? Ergens op een slagveld liggen en bloeden en sterven dan... Zoó was het nu toch met velen!

Maria kreeg de tranen in de oogen, als ze aan al die kindertjes dacht, en aan die moeders... aan die vaders. Ze had een gevoelig hartje...

Den volgenden dag ging Maria met tante even naar 't dorp. Ferdinand was er ook al heen. Die wilde alles zien wat er gebeurde.

De dorpplaats stond vol volk. Tante en Maria schrokken. Vóór de kerk bevonden zich vreemde

soldaten in grijs uniform. Op 't hoofd droegen ze een helm met een pin.

— Zijn dat Duitschers? vroeg Maria.

— Ja, zei een burger, en we meenden dat ze nooit zoo ver zouden komen. Zie ze halen de geweren van de burgerwacht weg en laden ze op een kar.

Lang bleven de Duitschers niet. De kar schokte den straatweg naar Maldegem op, de soldaten volgden.

Eenige jongens liepen de Duitschers achterna. Ferdinand was er natuurlijk bij.

Tante deed gauw haar boodschappen. Al de menschen spraken over de Duitschers. Vandaag of morgen zouden er wel anderen komen.

Tante en Maria keerden spoedig terug. Oom Frans hoorde het nieuws.

— Ja, 't was te voorzien, zei hij. We zijn in de macht van den vijand. Maria, keer maar naar Holland terug.

— En gaat gij niet mee naar ons?

— Meegaan? Neen! Hoe kan ik nu weg... Twee paarden, vier koeien, zes varkens, honderd kippen, een schuur vol graan en hooi!... Mijn boeltje achterlaten kan ik niet... Maar neem Ferdinand mee... Die zou me hier in nesten brengen, een rakker als hij is...

Ferdinand stormde juist het huis binnen.

— Er zijn Duitschers geweest, maar ze zijn

al weer weg! riep hij. Ik ben nog achterna gelopen. Fiel moet de kar voeren en hij trok maar een aardig gezicht. Zóó... en de knaap bootste het angstig wezen van den gedwongen voerman na... Ik floot den Vlaamschen Leeuw... en de opperste keek kwaad naar me.

— Hoort ge 't? Hij begint al, bromde zijn vader. En wat voor gezicht zoudt ge wel getrokken hebben, had die hoofdman u eens vastgepakt en boven op de kar gezet?

— O, hij was veel te dik om mij te krijgen!...

— En als hij geschoten had?... Weet ge wat, Ferdinand... ge gaat met Maria mee naar oom aan 't Zwin. Dààr is 't rustig en zullen we geen last van u hebben.

Ferdinand vond het niet onplezierig, wat in Holland te logeeren.

Moeder maakte een pakje.

— Ferdinand kan mijn fiets nemen, hernam de boer. Dan is die alvast in veiligheid. Den een of den anderen dag krijgen de vreemde heeren er zin in. En als ge er geen hebt, kunt ge er geen geven.

De kinderen namen dan afscheid. Moeder kreeg de tranen in de oogen.

— Nu, jongen, pas braaf op! zei vader. Dat ik geen klachten van u hoor! Doet wat oom en tante zeggen!...

Vader maakte op 't voorhoofd van zijn kind

het teeken des kruises en zoo gaf hij Ferdinand, naar Vlaamsche gewoonte den zegen.

De kinderen fietsten heen. Op den straatweg, die naar Nederland leidde, wemelde het thans van vluchtelingen. Ze trokken met pakken en zakken naar Holland. Karren met matrassen en koffers hobbelden over de keien...

En zoo was het op alle wegen, die uit België over de Noordgrens leidden.

II.

Ferdinand Vercammen was hartelijk door oom en tante Van Dale ontvangen. Reeds eenige dagen vertoefde hij nu aan 't Zwin. Niet ver van de hoeve stond een herbergje « Zeezicht ». Daar woonden twee oude mensen, Ko en Louise. Er verbleven eenige vluchtelnigen, jonge kerels. Ze sliepen in de schuur, Ko en Louise vonden dat goed.

Eens moest Ferdinand er een boodschap doen. Toen kwam hij er voor de eerste maal.

Moeder Louise zat naast de kachel. Ze was reeds oud, maar nog sterk. Onder een ruw uiterlijk klopte een goed hart. Eenige jonge mannen bevonden zich in de kleine gelagkamer.

— Dag, ventje, groette Louise, zet u neer!

— Dag, madam. Ik breng hier het meel van oom Van Dale.

— Allez, jockey, luie vlegel, geef den jongen een glas bier! Zit ge weer in uw hoek te slapen? riep Louise

De aangesprokene sprong dadelijk recht en lachte eens. Hij was in vredestijd jockey in Brussel geweest, maar had als lancier den oorlog meegemaakt, tot hij bij Halen, zware inwendige kwetsuren opliep. Bij 't neerstorten met zijn paard had hij een slag van een poot op zijn borst gekregen. Even vóór de bezetting der kust, door de Duitschers, moest hij uit 't hospitaal de vlucht nemen. Zoo kwam hij over de grens, bij Louise, die hem goed ontving en logeerde, al had de jongen geen middelen om te betalen.

— Maar dat komt wel terecht, beweerde de jockey zelf. In 't Belgisch Consulaat te Oostberg hebben ze me als afgekeurd soldaat een maandgeld beloofd.

De jockey bracht een glas bier. Louise had, zooals we zeiden, verscheidene vluchtelingen bij zich die in 't schuurtje of in metterhaast uit Knokke weggevoerde badkoetsjes sliepen. De jongelingen schuilden bij slecht weer onder haar dak. Zij kochten tegen billijken prijs levensmiddelen. De oude vrouw meende dan ook wel 't recht te hebben hen op tijd en stond aan 't werk te steken.

— Beer! riep zij een ander oud-soldaat toe, hem met zijn bijnaam aansprekend, ga den waterketel opvullen en zet hem op 't vuur. Ko komt

dalelijk thuis en moet koffie hebben...

En tot Ferdinand vervolgde ze:

— Ge zijt dus van Kleit. En dat al die plaatsen nu vol van die verwenschte Duitschers zitten! En dat ze de Belgen den duivel aandoen! En dan al dat schieten en moorden, heel die oorlog! Hoe kan 't bestaan! Ge hebt daar nu de Jockey... Kijk hij slaapt al weer. Dat was voor den oorlog een lange flinke kerel, en nu ligt hij 's nachts te hoesten en te grollen, da'k soms bang ben dat heel zijn lijf open zal scheuren! En hoeveel zijn er zóó gewond en hoeveel dood! En hoeveel gevangen genomen!... De wereld staat op haar kop. Ha, Beer, ben je daar met 't water? Alloh, jockey, luilak, zie je nu niet dat er kolen op de kachel moeten? Je zit met je langen neus haast op 't deksel, en nog zou je 't vuur laten uitgaan!

De jockey boog zich om kolen te scheppen.

— En mors niet, want dan mag je 't heele huis schuren.

— O, dat zou ik heel wel kunnen, Louise!

Men wist nu waar 't Belgische leger heen getrokken was.

Van Antwerpen ging het naar den IJzer. De Duitschers hadden het nagezet. Maar bij Nieuwpoort en Diksmuiden hielden de onzen stand. Ze sloten zich aan bij de Franschen en Engelschen.

Hier aan 't Retranchement kon men de kanonnen hooren. Maar van Nieuwpoort tot aan de

grens bij 't Zwin waren de Duitschers meester. En Louise had die kerels tot bureu.

Zoo maakte Ferdinand kennis met de jockey. En hij had bewondering voor hem.

* * *

— Ferdinand, kom gauw zien! Er is een Duitse boot in 't Zwin gestrand! riep Maria tot haar neef.

Ze liepen den dijk en de groote zandvlakte over Ginds stond een groepje Duitse mariniers. Een klein motorvaartuig lag op 't Belgisch gedeelte van 't strand.

De kinderen bleven bij den grenspaal staan. Nog andere burgers naderden. Al spoedig stapten ze wat verder tot ze de Duitse zeelui omringden. De jockey en de Beer waren er ook bij en lachten heimelijk om den tegenslag en de verslagen gezichten der Duitschers.

Eenige mariniers haalden alle vervoerbare voorwerpen uit de kajuit en ruim. Ze verstopten bussen levensmiddelen en flesschen wijn in het zand van 't duin.

De jockey en de Beer zagen het en knipoogden tegen elkaar... Ze begrepen 't plan, dat tegelijk in beider geest ontstond, en verheugden zich reeds op de uitvoering.

— Die schuit krijgt ge nooit van 't zand af, zei een schaper.

De mariniers hadden echter betere hoop en be-

gonnen te werken. Ze plaatsten rollen onder de schuit en duwden tegen den steven. Maar er kwam geen beweging in 't gevaarte.

— Help eens een handje! vroegen ze aan de burgers.

— Kom! riep de jockey. Maar onmiddellijk fluisterde hij: « In plaats van duwen, trekken! » Dan commandeerde hij tot de Duitschers: « Gij voorwaarts — wir von achter ». Ein... zwei... drei!...

En hij, de Beer, Ferdinand en burgers staken de handen uit. De Jockey zuchtte van inspanning. De Duitschers kromden hun lijf voorover. Zij trokken. En de burgers moesten duwen... maar trokken ook. Monkelend tegen elkaar, hingen ze met volle zwaarte aan het bootje, dat zich niet verroerde.

— Kom, willen we nog eens probeeren? vroeg de jockey, Gij voorwaarts en wij weer van achter... Alloh, ein... zwei... drei!...

En nogmaals gebruikten de jongens dezelfde list, en de mariniers, die met hun rug naar hen toestonden, bemerkten er niets van. De Vlamingen moesten zich goed houden om niet in lachen uit te barsten. Daar stond men weer.

— Is er ginder een sigarenwinkel? vroeg een matroos, en hij wees naar Holland.

— O, jawohl, antwoordde de jockey. En goede sigaren! Zeer goed... fein, mijnheer, sigaren von

Holland! en hij smakte eens met de lippen.

— Hier is een frank, wilt ge er om gaan?

— Ja wohl!

— Daar... nach Holland... achter de duinen bij 't Regiment zijn winkels von sigaren, hernam de jockey, die Zeeuwsch, Duitsch en Brabantsch door elkaar sprak.

Hij keek zijn makker eens aan. Toen hij over den paal was, riep hij:.

— Hij zal nog lang mogen wachten, ik ga zijn sigaren eens flink oprooken!

— Wat zegt hij? vroeg de matroos.

Maar de anderen stoven nu over de grens en barsten daar in een hartelijk lachen los. Ze gingen gauw naar den dijk.

— Hoor, zei de jockey, ze hebben bij ons thuis een varken en een koe meegedaan. Ze betaalden met een papiertje, waarmee vader gerust zijn pijp kon aansteken. Zoo hebben zij gestolen. Ik heb er nu toch al één frank van terug.

En de jockey dacht er niet aan, dat die matroos toch geen schuld had aan het weghalen van zijn vaders koe en varken. Zoo ver gingen zijn gedachten niet. En de jockey had nog een plannetje gemaakt.

Toen 't donker geworden was, kwamen de Beer, de jockey en Ferdinand weer samen bij Louise's herberg. Ze gingen dan over den dijk, België in, en trokken voorzichtig naar 't Zwin.

— Blijf gij nu hier, fluisterde de jockey tot Ferdinand. En als er onraad is, doe als de meewen!

Met den Beer kroop hij door 't zand voort. De matrozen waren heen. Een schildwacht stond eenzaam bij de motorboot. Na een tiental minuten keerden de jockey en de Beer terug.

— We hebben 't mee... help dragen, zei de eerste tot Ferdinand en stak hem bussen toe.

Ze trokken naar Louise en brachten er de oorlogsbuit, die ze van onder 't zand hadden gehaald.

— Wat heb je nu? vroeg de vrouw.

— Ha, ik zit niet altijd te slapen, Louise! riep de jockey lachend. Kijk eens, twee bussen boter, zes dozen sardines, een pak worst, een bolletje kaas, twee flesschen wijn... en dat zal goed smaken! We zijn maar dompelaars van vluchtelingen... We zagen van morgen hoe de Duitschers dat onder 't zand verstopten. Krieg is tkrieg, zeggen ze... We hebben ook krieg gevoerd op Belgisch grondgebied, en hun boeltje eens ferm weggehaald...

De bende trok weer heen.

— Wat gaat ge doen? vroeg de Beer.

— Willen we eens een heel eind in België gaan?

— Ja!... klonk het.

Ook Ferdinand bezweek voor het avontuurlijke van den tocht.

En daar gingen de waaghalzen heen. De jockey leidde hen.

— Naar 't Zwart huis, fluisterde hij.

't Zwart huis, was een woning op den dijk, achter de duinen. De Duitschers der grenszone hadden er hun wachtlokaal van gemaakt.

— Stil, zei de jockey, ik ga voorop.

Hij kroop nabij de woning en gluurde dan door het venster. De Duitschers hadden in de muren groote spijkers geslagen en daaraan hingen nu kepi's mantels, geweren en bajonetten. 't Was als een roovershol in dit eenzaam oord.

De jockey liep naar de anderen terug en zei stil:

— Ga ook een kijken!

— Stil, ik hoor iets! fluisterde de Beer.

Ferdinand begon spijt te gevoelen dat hij aan den tocht deel genomen had.

Maar eensklaps sprongen de Duitschers uit de deur. Onze gasten vluchten heen... Ferdinand struikelde en viel... Eer hij opstaan kon, voelde hij een hand in zijn nek. Een Duitscher nam hem gevangen.

* * *

Toen de anderen over de grens kwamen, misten ze Ferdinand. Ze hadden hem hooren schreeuwen.

— Hij is gepakt, zei de jockey.

— Wie? Ferdinand? klonk het.

Maria Van Dale stond daar. Ze moest van moe-

der Ferdinand komen halen. En ze hoorde daar juist wat de jongens zeiden.

Ferdinand gevangen! En naar 't Zwart huis gevoerd. O, ze vond het verschrikkelijk! En wat zouden oom en tante te Kleit zeggen?

Dadelijk maakte Maria een plan. Ze zou naar 't Zwart huis gaan. Ze was een Hollandsche en dus onzijdig.

Ze kwam met een eerlijke boodschap. Ze zei niets aan den jockey. Ze was eigenlijk boos op hem! Hij kon wel een brave jongen zijn, maar soms liep hij toch dronken. Hij was geen goede gezelschap voor Ferdinand.

Pas had Maria de grens overschreden, of Duitschers grepen haar bij den arm. Het meisje zei wat ze begeerde.

De soldaten namen haar mee naar 't Zwart huis. Daar was een officier.

Maria zag haar neef. Ferdinand zat in een hoek te schreien...

De officier keek het meisje vriendelijk aan.

— Is die deugniet uw broeder? vroeg hij.

— Mijn neef, mijnheer.

— En ge komt om hem? Maar wat doet hij over de grens?

Maria zei nu flink dat Ferdinand zeer ongehoorzaam was geweest, daar vader hem dikwijls verboden had op Belgischen grond te gaan.

Daar was een officier (bladz. 18).

— Och, mijnheer, laat hem vrij! smeekte ze. Vader zal hem flink straffen.

— Eigenlijk moest ik hem wat in de gevangenis stoppen, zei de officier. Maar omdat gij zoo goed voor hem spreekt, mag hij naar huis. Zeg eens aan al die kerels ginder, dat wij eenvoudig op hen zullen schieten, als zij hier nog komen. Zij zijn dan gewaarschuwd.

De officier sprak goed Vlaamsch. Hij had te Antwerpen gewoond. Hij was tegen zijn zin in den oorlog. En Ferdinand mocht van geluk spreken dat hij dezen man trof. Het had heel anders kunnen afloopen.

Onderweg had hij niet veel te vertellen. Maria zei alles aan vader.

Boer Van Dale gaf hem een pak voor de broek en zei:

— Als ik nog klachten hoor, stop ik u ergens in Holland in een kostschool! En gij moogt Maria wel eens bedanken! Gij meent, dat ge een flinke kerel zijt. Maar Maria heeft heel wat meer moed getoond dan gij.

III.

Ferdinand moest een paar dagen in huis blijven.

— Laat den jockey nu maar wat alleen loopen,

had oom tot hem gezegd. Hij is geen gezelschap voor u.

Zekeren middag sloop de jongen toch naar 't huis van moeder Louise. Hij voelde zich een beetje den held omdat hij gevangen was genomen...

— Kijk eens, wat mooie laarzen ik aan heb, zei de jockey. Oorlogsbuit. Ze stonden in 't schildwachthuisje van den Duitscher. Ik had ze gistermiddag gezien. En zoo gauw 't donker was, kroop ik er op handen en voeten naar toe. De Duitscher liep op den dijk heen en weer... en ik pikte de laarzen achter zijn rug weg. Fijn leer en goed voor 't slijk en warm... Ja, ja, sedert zij alles van ons nemen en ons dwingen hier als arme dompeelaars te wonen, pak ik van hen wat ik kan. Jammer dat ze die schuit toch nog in 't Zwin gekregen hebben.

— Ge moet nog naar 't Regiment om boodschappen, zei Louise tot den jockey.

— Kan ik morgen niet gaan?

— Wel luie vlegel, en Louise greep de pook. Moet ik je uit huis jagen?... Morgen gaan!... Hier alles opeten, kun je wel hé. Maar 't zou te veel zijn, om het te halen.

— Ik zeg 't maar om te lachen, Louise. Wat moet ik gaan halen?

— Koffie, suiker, petroleum, rijst, zeep, hout.

— En een kar meenemen?

— Toe, je slaat 't maar allemaal op je rug. Zijn

me dat karnemelkventjes tegenwoordig! Wij in onzen tijd, we liepen vier uur te voet naar Breskens met een zwaren korf garnaal op de borst en een anderen op den rug, en dan nog een in elke hand. En dan hadden we al een paar uur aan 't strand gewerkt... En als we terug kwamen, deden we nog het huishouden... Niemand kloeg.

— 't Menschdom gaat sterk achteruit, Louise, beweerde de jockey.

— Och, ik geef voor de heele wereld geen cent meer. Nu is 't al gauw Kerstmis, en ze zeggen, dat de oorlog nog wel een jaar duren kan. Zeg jockey, zou je nu eens willen ophoepelen!

— Ja, Louise, Zeg maar wat ik halen moet!

— Allez, schrijf dan op... Scheur een stuk van die krant... de witte rand is groot genoeg.

En de vrouw dicteerde de boodschappen.

— En als 't niet precies in orde is, ga je terug! dreigde Louise. En blijf ook niet tot vanavond weg, want dan kun je buiten slapen. Ja, Ferdinand, dat lapt hij wel eens... Er zitten daar een paar zatlappen op 't Regiment en als de jockey er bij geraakt, nu, dan weet hij van geen tijd.

De jockey ging in de schuur om zijn jas.

— Och, Ferdinand, 'k zou veel kwader op hem moeten zijn, zei Louise. Hij heeft eergisteren geld getrokken, soldatengeld en pas 's morgens kwam hij thuis. Een goed hart, maar ze leiden hem waar ze willen. Zit hij ergens, 't is of er stijfsel op den

stoel is en hij vastgeplakt blijft. Ja, als je dan een paar van die sponzen hebt, die nooit genoeg drank opgezogen hebben, dan is de jockey in goede handen! Te zwak van karakter!

Ferdinand slenterde met de Jockey mee. En in het Retranchement zaten in een herberg andere kennissen. Dat waren kerels uit België. Ze wilden geen soldaat worden. Of ze waren van 't leger weggelopen. Ze riepen den Jockey en Ferdinand binnen. De jongen hoorde een stem in zijn binnenste. Hij wist, dat hij nu slecht deed. Maar hij bleef toch. Ze zouden hem uitlachen als hij weg ging. Dat was valsche schaamte. En de jockey vergat ook zijn goede voornemens. Hij dronk een glas bier... dan nog een... en daarna nog...

* * *

Louise wachtte te vergeefs op haar boodschappen. Ze werd kwaad en zei bij zich zelf:

— Nog niet terug. Moet je niet verder vragen.. Is weer bij een paar drinkers en leegloopers gevallen, en blijven plakken... Maar ik ga hem halen. Hij kan zien waar hij een ander dak vindt.

Louise ratelde maar door, terwijl ze ondanks haar zeventig jaren nog vlug door het zand schreed. Weldra kwam ze in 't dorp.

Louise ging dadelijk een herberg binnen. Ze begreep wel waar de zondaar zat.

— Kijk, daar is moeder Louise, riep de jockey, die uit kleine oogsjes keek en aan een groote,

dikke, stinkende sigaar zoog. De beste vrouw der wereld. Heel mijn leven blijf ik ze dankbaar. Als ik later rijk ben koop ik een kasteel voor haar.

— 'k Zal je kasteelen! antwoordde de vrouw en ze gaf den oud-soldaat een paar flinke klappen om de ooren.

— Dank u, moeder, hernam de jockey goedig lachend. Van u neem ik dat aan. Een ander zou ik er voor vermoorden. Geef me er nog een paar!

— Is dat boodschappen doen! kreesch Louise.

— Alles is er, moeder, want ge zijt als mijn eigen moeder. Suiker, chocolade, pannekoeken, wafels, wijn.

— Waar zijn mijn boodschappen?

Louise zag de mand leeg staan.

— Ge zijt er nog niet eens om geweest, kreet ze.

— Ze zijn besteld, beweerde de jockey. Voor u Louise wil ik alles doen... door een vuur loopen. Ge zijt mijn moeder... O, wat zijt ge braaf voor een armen dompelaar als ik!

En de jockey begon van aandoening te schreien.

— En ge moest je ook schamen! zoo begon Louise tegen eenige Belgen, die den jockey tot plakken hadden verleid. Uw ouders zitten onder de Duitschers en uw broeders strijden, maar gij drinkt heele dagen en ligt met uw lui lijf op banken en stoelen. En dan zitten er twee bij die van 't leger weggelopen zijn. Lammeligen, dat ge

zijt, ze moesten u van 't Regiment schoppen.

— Geef ze 't maar goed, Louise, en ge zegt de waarheid, hernam de jockey. Dat is een wijf, hé? riep hij vol bewondering. Oud maar sterk, goed van hart. Ze doet je lachen en schreeuwen...

Louise snakte haar mand op.

— Waar is mijn geld, hier geef het! Het geld van de boodschappen?...

— Geld... Louise... Wat is geld? Ben ik arm... ben ik toch niet vroolijk?...

Ze schudde den jockey wild door elkaar.

— Doe maar, zei deze gelaten. Van u verdraag ik alles. Sla me... schud me... Maar van een ander...

Louise greep haar mand en ging heen met den groet:

— Hoop schavuiten!

Ferdinand had met de anderen meegelachen. Maar in zijn hart had hij spijt. Louise had gelijk. Zijn vader en moeder te Kleit leefden onder druk. In 't eigen land was zooveel verdriet. En hij kon nog niet eens gehoorzaam zijn! Hij ware 't liefst heen gegaan. Maar hij durfde niet. Hij wilde groot doen.

Wat later kwam zijn oom binnen. Boer Van Dale nam Ferdinand bij zijn oor. Hij zei niets. De jongen moest voor hem uit loopen.

De jongen was kwaad. Hij maakte allerlei plannen.

Thuis sloot boer Van Dale hem in een kamer.

— Denk hier wat na, sprak hij.

— Ik zal weg loopen. Oom denkt dat ik nog een klein kind ben. Ik laat me zoo niet behandelen.

Aldus zat hij te brommen. Een half uur later kwam Maria binnen.

— O, Ferdinand, zei ze treurig.

— Begint gij ook? stoof de knaap op.

— Ik heb u eens verlost. En ik mag nu wat zeggen.

En ze sprak over haar oom en tante te Kleit. Ferdinand moest maar eens nadenken aan de tranen van zijn moeder, toen hij wegging. En ook aan het kruisje van zijn vader. Elken dag baden zij voor hem. Wat zouden ze zeggen als ze wisten, dat Ferdinand in de herbergen liep?

En eensklaps begon de jongen te schreien. Zijn woede was verdwenen. Hij voelde dat hij misdaan had.

Maria ging stil heen. Wat later kwam Ferdinand naar beneden. Hij vroeg vergiffenis aan oom.

— Gaarne, zei deze. Maar ik ga toch wat scherp op u letten. Ge belooft braaf te zijn. 'k Zal zien of ge uw woord houdt.

Den volgenden dag ging Van Dale eens naar moeder Louise. Hij wilde ook met den jockey spreken. Die jongen moest wat geholpen worden.

— Ik zal hem werk geven, dacht de boer. Dan heeft hij geen tijd, om slechte kameraden te bezoeken. En ik kan hem nu en dan een goed woordje zeggen.

Van Dale trad binnen.

— Hm... dat ruikt hier lekker, zei hij tot de oude vrouw.

— Ja, de jockey heeft van nacht konijnen gestroopt. Er zitten er twee in den pot... Nu 't zal smaken.

De oude vrouw hief het deksel op en vervolgde:

— De jockey houdt er zijn eigen mee bezig. Ik ben kwaad op hem geweest.

— Om het gebeurde te Retranchement?

— Ik was van plan hem niet meer in huis te nemen. Maar 's ochtends lag hij in een badkoetsje. En dan kwam hij in huis. Je zou hem een cent gegeven hebben. Loop naar die zatlappen, je goede vrienden, op 't Regiment, zei ik. Hij stond daar als een gestraft kindje. « Louise, 'k ga het niet meer doen », zei hij. « Ga uit m'n oogen! » riep ik weer. Ko was ook in huis. « Neem hem terug », zei Ko. Ik zeg: « Moet gij je er ook al mee bemoeien? » Ko is ook zoo'n goede kwast, hé?

— Dat is hij zeker.

— Maar ik speelde nog wel een kwartier tegen den jockey op. Je geld verdrinken, zei ik. Me nooit een cent betalen... Niet dat ik het vraag...

Maar je kon toch beter je kost betalen dan zoo in de herbergen te zitten!... Je gezondheid weg gooien... Enfin, 'k heb hem terug genomen, Waar moet hij anders naar toe, de sukkelaar, zonder familie, zonder geld!

— Ik zou hem wel wat werk kunnen geven, zei Van Dale.

— Zie, baas, als dat kon. Dan heeft hij bezigheid. Nu plaagt hij de Duitschers en dat loopt nog eens slecht af. Of hij zit met nietwaards van kerels!

De jockey stak juist zijn hoofd binnen.

— Kom je al eens ruiken of het eten gaar is? riep de vrouw.

— Braden ze goed, Louise?

— Laat dat maar aan mij over? Of wil je ook al over den pot baas spelen?

— Vannacht zal ik er wel weer knippen. Oorlogsbuit!! 'k Zal wel eens een heel wachthuisje mede brengen. Goed brandhout! Allemaal oorlogsbuit! Louise is een goede vrouw, zei de jockey tot den boer.

— Dat is zeker...

— Als de oorlog gedaan is en ik weer te Brussel woon, ga ik haar een schoon cadeau zenden. En dan moet ze eens naar Brussel komen, als ik weer jockey ben... Dan rijd ik met haar heel de stad door!

— Zeg eens, jockey, ge zoudt u beter nu wat

dankbaarder toonen... zei Van Dale. We zeggen hier elkaar ronduit de waarheid. Waarom verdrinkt ge uw geld als ge er wat hebt?

— 't Is waar... 't Is slecht van me!

— Maar waarom doet ge het?

— Ik weet het niet... Misschien om eens al mijn ellende te vergeten!... O, ge ziet me altijd vroolijk... Maar niemand ziet in mijn hart. Of denkt ge dat ik het niet diep gevoel, zooals ik hier loop... arm, verlaten, gesmeten uit mijn bestaan, en... dat is 't ergste... kapot van binnen... Ik lig 's nachts dikwijls te schreien.

De jongeling smoorde een snik.

— En dan sterk geweest zijn, ijzersterk en zoo rap te voet en te paard!... Ik drink soms om dat al te vergeten...

— Wil ik u eens wat zeggen, jockey? Er zijn van die slechte kameraden... en ze loeren op uw geld... Ze zijn dan rond u en lokken u mee om van uw geld te drinken!... Mijd die kerels.

— Dat zal ik doen! 'k Beloof het u...

— Kom eens met mij naar mijn huis.

De boer sprak onderweg vriendelijk. En 't gevolg was dat de jockey knecht werd op Zeebrug. Hij moest in huis, stal en schuur helpen. Hij verdiende zijn loon. En hij was in goede omgeving.

Ferdinand vond het plezierig. Maar moeder Louise stond er op, dat de jockey in haar huisje logeerde. Zij vond hem toch een goeden jongen.

En 't was 's avonds gezellig als hij bij Ko en haar uit zijn vroeger leven zat te vertellen.

IV.

Zekeren dag had de jockey aan baas Van Dale twee dagen verlof gevraagd, om naar Vlissingen te gaan.

Toen hij terug kwam ging hij eerst naar de hoeve.

Hij vertelde dat hij bij den consul gegaan was, om 't een en 't ander te regelen. Maar veel zei hij er niet van. Hij sprak over zijn ouders in België... Even blonk een traan in zijn oog. Hij deed zonderling. Toen hij heenging, gaf hij ieder een hand.

— Hij zal een treurige bui hebben, meende de boer. Ik begrijp dat. Den eenen dag is een mensch somberder dan den anderen. Onze jockey heeft zeker veel aan zijn huis gedacht.

Den volgenden morgen zag Louise Ferdinand, deze ging voorbij. Hij moest een boodschap doen op het dorp. Louise riep hem.

— Wel, zei de oude vrouw, weet ge niet waar de jockey gebleven is?

— De jockey! herhaalde Ferdinand. Is hij dan weg?

— Hij is vannacht niet thuis geweest. En niemand die hem nog gezien heeft. Ik maak me on-

gerust. Als hij maar niet in een kreek of in 't kanaal gesukkeld is!

Nu vertelde Ferdinand zijn laatste ontmoeting met den verminkten oud-soldaat.

— Hij gaf ons allemaal een hand. Hij sprak veel over zijn huis. En ge weet, dat hij naar Vlissingen geweest is...

— Wel, al een paar avonden deed hij zoo raar, hernam Louise. Hij zat daar een heelen avond te suffen bij de kachel. En als ik wat zei was het of hij uit een droom wakker schoot! 'k Maakte me nog kwaad. Ik begrijp er niets van. Als hij dan ten minste nog een briefje achter gelaten had. Maar geen boe of geen ba... Ge moet er meelijden mee hebben! Waar doolt hij nu, de ongelukkige stumper... Ja, jongen, 'k kon hem dikwijls ruw aanpakken, maar ge weet, dat ik 't niet meende. Ik hield van dien jongen en dat die aap er zoo stil van door gegaan is. Of heeft hij een ongeluk gekregen? Ik heb er niet kunnen van slapen.

Neen, niemand wist iets van den jockey. Weken verliepen. Men had navraag gedaan te Kadzand en te Oostburg... maar geen nieuws. Van Dale vreesde dat de jockey zich weer eens over de grens gewaagd had en gevangen genomen was.

Zou de verminkte oud-soldaat ergens in een Duitsche gevangenis zitten?

Zekeren morgen ging Maria langs 't kanaaltje, naar Retranchement.

Louise stond aan de andere zijde voor de deur.

— Heila! riep ze en ze wenkte het meisje.

In de vaart lag een langwerpigen bak, die als overzetboot dienst deed. Maria stapte er in, nam den krommen stok, een ouden boomtak en stak van wal.

Dit was de veerschuit voor ieders gebruik.

— 'k Heb nieuws van den jockey, zei de oude vrouw, toen Maria boven den dijk verscheen...

— Zóó! Waar is hij?

— Dat zou je nooit raden!

— Ergens in Holland? Maar zegt het me liever!...

— Aan 't front!...

— Wat... aan 't front!...

— Ja, hij schrijft het me zelf.

— Maar Louise toch!

— Zou je dat toch nog gedacht hebben? Kom in huis ik zal u den brief laten lezen... 'k Ben blij dat ik eindelijk weet waar hij zit... Ik was altijd maar bang dat ze hem ergens uit een kreek zouden opvisschen. Aan 't front! Hoe kreeg hij het in z'n hoofd! En wat moet hij daar doen, met z'n gebroken lichaam? En toch is hij er. 't Is of hij gek was!

Maria las den brief:

« Louise, ge zult wel verwonderd zijn, nu ik

schrijf dat ik aan 't front ben. Vergeef me, dat ik vertrok zonder iets te zeggen. Maar had ik het gezegd, ge zoudt me belet hebben te gaan... Ik verveelde me ginder te veel en ik kan die Duitschers niet meer zien. Nu dien ik weer mijn land. Ik zit niet in de loopgraven, 'k ben bij 't transport. Ik haal eten en soms munitie. 'k Ga weer met paarden om als in de vreedetijd. 't Is hier wel geen koers, als op 't plein te Stockel, maar 't is een koers om de jongens op tijd hun soep te bezorgen. O, ik ben zoo tevreden, want ginder diende ik toch voor niets. En 't zal voor mijn gezondheid nog beter zijn. Louise en Ko, ik moet u nog wel bedanken voor alles wat ge voor mij gedaan hebt. Dat kan ik nooit vergeten. Ik hoop dat we elkaar na den oorlog weer zullen zien. We gaan eerst ons land bevrijden. Zeg het eens aan baas Van Dale. En doe hem veel groetenissen. Ik ga hem toch ook een langen brief schrijven. Hij heeft mij veel goeds gedaan. Hij hield mij van slechte kameraden af. Maar ik dacht dat ik hier nuttiger kon zijn. Ik ben toch soldaat. Ze hebben me afgekeurd. Maar ik kan zoowel aan 't front met paarden voeren als bij u op 't land. Moest ik er den baas over gesproken hebben hij zou gezegd hebben: « jockey, ge zijt te zwak voor 't front ». Daarom ging ik er stillekens van door. O, ik ben u allemaal zoo dankbaar. Ik zal nooit vergeten wat ge voor mij deedt. Veel groetenis-

sen aan baas en bazin Van Dale, aan Maria en Ferdinand, aan Ko. En gij zijt voor mij een moeder geweest. Tot weerziens ».

— En wat zegt ge daar nu van? vroeg Louise.

— Wel, als 't zijn wensch was.

— Ja, maar, is hij nu een vent om daar nog door wind en weer z'n eigen af te beulen?

— 't Wordt Zomer.

— O, als 't Winter was, hield hij 't geen week uit met z'n piepende borst! Wel, wel, nu weten we waar hij is! Die jockey toch! Ik hield van hem al had hij soms rare kuren! Die aap van een jongen om zoo weg te loopén. Hij is toch een flinke vent.

— En wat zegt Ko?

— Och, Ko, zegt daar al weinig van. Een mensch z'n lust is z'n leven, dat zegt Ko. En dat is waar.

Ferdinand hoorde nooit meer van den jockey. Deze was zeker aan 't front gestorven.

De knaap bleef den ganschen oorlog aan 't Zwin. Wat een vreugde toen hij zijn ouders terug zag!